

УДК 351/354

Литвяк В.Я., аспірант спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
Науковий керівник Хожило І.І., д.держ.упр., проф. кафедри державного управління і місцевого самоврядування
(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ ТА МЕХАНІЗМІВ КОНТРОЛЮ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ У ПОЛЬЩІ

У Польщі функціонує система управління охороною здоров'я, яка заснована на соціальному медичному страхуванні. Ця система є універсальною та охоплює практично всі групи населення, адже вона передбачає державне соціальне страхування незахищених груп населення та водночас заснована на обов'язковому медичному страхуванні (8%), сплата внесків в рамках якого здійснюється працюючими та працедавцями. Обсяг послуг, що покриваються системою соціального медичного страхування, є доволі широкий. Однак можна віднайти там і певну низку прогалин у покритті. Так, покриття витрат на придбання ліків частково компенсується із кишенькових коштів пацієнтів, тобто на державному рівні закріплено поділ витрат між державою та набувачем послуг. Крім того, в Польщі виключені з пакету пільгового обслуговування стоматологічні послуги. Витрати на національну систему охорону здоров'я склали 6,5% ВВП у 2019 році, що є значно нижче за середні показники за країнами ЄС та в Європейському регіоні ВООЗ загалом. Така ситуація вимагає від польського уряду поступово збільшувати державне фінансування системи охорони здоров'я. В даний час виплати з власної кишені пацієнтів становлять близько однієї п'ятої видатків на охорону здоров'я.

У Польщі державні гарантії медичних послуг та контроль за якістю їх надання базуються на системі обов'язкового медичного страхування, яку координує Національний фонд здоров'я (*польською* - Narodowy Fundusz Zdrowia). Гарантії польської держави включають широкий спектр медичних послуг, що фінансуються з бюджету Національного фонду здоров'я (НФЗ). Така модель публічного управління та адміністрування системи охорони здоров'я забезпечує отримання громадянами необхідної медичної допомоги на різних рівнях, включаючи первинну медичну допомогу, спеціалізовану амбулаторну допомогу, стаціонарну допомогу та профілактичні послуги. У структурно-функціональному плані сучасна модель управління національними гарантіями надання медичних послуг формується на основі таких складників, як: обов'язкове медичне страхування; гарантований пакет послуг; контроль якості наданих медичних послуг; наукові дослідження та моніторинг показників здоров'я; акредитація медичних установ та ліцензування практики у сфері охорони здоров'я; розвиток Е-медицини; державне визнання пріоритету у надання медичних послуг соціально незахищеним верствам населення (законодавче закріплення).

Обов'язкове медичне страхування. Усі громадяни Польщі зобов'язані брати участь у системі обов'язкового медичного страхування. Роботодавці сплачують премії за своїх працівників, а інші категорії населення мають інші механізми сплати внесків, наприклад, соціальне страхування для безробітних та малозабезпечених. Ці страхові внески покривають більшість послуг, що дозволяє значному відсотку населення отримувати медичну допомогу.

Гарантований пакет послуг. Національний фонд здоров'я надає гарантований пакет медичних послуг, включаючи невідкладну допомогу, консультацію та лікування лікаря первинної ланки, спеціалізовану допомогу, госпіталізацію, хірургічне втручання, реабілітацію та деякі медикаменти. Також НФЗ покриває витрати на упровадження доступних профілактичних програм, які спрямовані на раннє виявлення захворювання.

Державне визнання пріоритету у надання медичних послуг соціально незахищеним верствам населення. Польське законодавство передбачає особливу увагу до певних уразливих груп, таких як діти, люди похилого віку та люди з обмеженими можливостями. Цим групам надаються певні пріоритетні права при отриманні медичної допомоги.

Контроль якості наданих медичних послуг. Польща упровадила та продовжує активно розвивати систему контролю якості медичних послуг за допомогою кількох механізмів: (1) - *Національна інспекція з медичного нагляду.* У Польщі є спеціальні інспектори, які відповідають за перевірку та моніторинг діяльності медичних установ. Інспектори перевіряють дотримання стандартів якості, ліцензій, умов праці медичних працівників, відповідність послуг встановленим стандартам тощо; (2) - *система акредитації та сертифікації.* Медичні заклади, в тому числі приватні, можуть отримати добровільну акредитацію, яка підтверджує їх відповідність високим медичним стандартам. Хоча ця сертифікація не є обов'язковою, вона підвищує довіру пацієнтів і сприяє суворому дотриманню стандартів; (3) – *контроль як функція управління з боку Національного фонду здоров'я.* Ця інституція також є відповідальною за перевірку якості медичних послуг, що фінансуються державою. НФЗ аналізує статистику, збирає дані про кількість і якість наданих медичних послуг, виявляє відхилення від стандартів і надає рекомендації або призупиняє фінансування установам, які порушують умови договорів. Крім того, НФЗ інтегрував в систему контролю таку опцію як «Відгуки пацієнтів». Отримані відгуки та скарги пацієнтів будуть розглянуті відділом інспекції якості НФЗ. За результатами аналізу скарг вживаються заходи щодо покращення обслуговування, а в окремих випадках до закладу охорони здоров'я можуть бути застосовані санкції.

Наукові дослідження та моніторинг показників здоров'я. У Польщі активно проводяться наукові дослідження, спрямовані на оцінку ефективності та доступності медичних послуг. Показники здоров'я населення регулярно контролюються для визначення потреб системи охорони здоров'я та внесення змін до політики та фінансування. Так, наприклад, значна частина нещодавно запроваджених реформ була зосереджена на покращенні організації догляду за деякими ключовими проблемами зі здоров'ям, включаючи рак, серцево-судинні захворювання та психічні розлади. Це включало зміни у наборі навичок серед медичних працівників та зміцнення координації догляду, у тому числі на рівні надання первинної медико-санітарної допомоги.

Розвиток цифрової системи охорони здоров'я. Нещодавнє упровадження системи електронної охорони здоров'я, певною мірою прискорене пандемією COVID-19, також сприяє підвищенню контролю за розвитком медичної галузі не тільки з боку держави, але з боку пацієнтської громадськості. Плани держави та профільного міністерства щодо поглиблення реформ у сфері охорони здоров'я націлені на реструктуризацію та підвищення ефективності, а також підвищення якості стаціонарної допомоги за допомогою таких інноваційних інструментів як *авторизація та акредитація постачальників медичних послуг, моніторинг несприятливих подій та компенсації пацієнтам за ризики та збитки для здоров'я.*

Таким чином, польський уряд забезпечує доступ до гарантованих медичних послуг через обов'язкове страхування та контролює їхню якість через перевірку, акредитацію та відгуки пацієнтів.

Список використаних джерел:

1. Ministerstwo Zdrowia. (2023). Narodowy Program Zdrowia 2021-2025. <https://www.gov.pl/web/zdrowie>
2. Narodowy Fundusz Zdrowia. <https://www.nfz.gov.pl>